

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТАРНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ**

Кафедра психології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 053 Психологія
за освітньо-професійною програмою Психологія**

Слов'янськ – 2022р.

УДК 378.016:001.8(072)

М 54

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри психології
(протокол № 7 від 24 січня 2022 р.)

Рекомендовано вченою радою Донбаського державного педагогічного
університету (протокол № 6 від 27 січня 2022 р.)

М 54 Методичні рекомендації щодо написання кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою Психологія. Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ», 2022. 33 с.

Укладачі: Асланян Т.С., Глущенко С.І., Кайоткіна Т.А., Кравцова О.К., Логвінова Д.В., Мелоян А.Е., Осика О.В., Погрібна А.О., Свіденська Г.М., Сергєєва І.В.

Рецензенти:

доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології
Саврасов М.В.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології
Шайда Н.П.

Методичні рекомендації щодо написання кваліфікаційних робіт здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання складено на основі Положення про кваліфікаційні роботи у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

© Асланян Т.С., Глущенко С.І., Кайоткіна Т.А., Кравцова О.К.,
Логвінова Д.І., Мелоян А.Е., Осика О.В., Погрібна А.О.,
Свіденська Г.М., Сергєєва І.В., 2022

© ДДПУ, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Загальні положення.....	5
2. Вимоги до виконання кваліфікаційної роботи.....	5
3. Визначення тематики та призначення наукових керівників кваліфікаційних робіт.....	6
4. Організація виконання кваліфікаційних робіт.....	6
5. Порядок проведення атестації у формі захисту кваліфікаційної роботи.....	20
6. Результати захисту кваліфікаційної роботи.....	21
7. Оскарження результатів захисту кваліфікаційної роботи.....	22
8. Зберігання та використання кваліфікаційних робіт.....	22
ДОДАТКИ	24
Додаток А Зразок заяви щодо затвердження теми й керівника кваліфікаційної роботи.....	24
Додаток Б Зразок плану-графіка виконання кваліфікаційної роботи.....	25
Додаток В Зразок оформлення титульного аркушу кваліфікаційної роботи.....	26
Додаток Г Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи.....	27
Додаток Д Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел.....	28
Додаток Е Зразок відгуку на кваліфікаційну роботу.....	30
Додаток Ж Зразок рецензії на кваліфікаційну роботу.....	32

ВСТУП

Дані методичні рекомендації - спроба комплексно розглянути процес підготовки науково-дослідницької роботи магістрів: від вибору теми кваліфікаційної праці до її захисту. Якість наукового дослідження залежить не тільки від ґрунтовних знань з дисципліни, але й від того, наскільки магістр навчився бачити професійні проблеми, аналізувати можливі шляхи їх успішного розв'язання.

Кваліфікаційна робота є однією з форм самостійної науково-дослідницької діяльності магістрів. У процесі її виконання вони поширюють свій загальний кругозір, вчать аналізувати наукову проблему, спостерігати за навчально-виховним процесом у світлі цієї проблеми, добирати й критично вивчати літературу з теми дослідження, робити теоретичні висновки і узагальнення, розробляти програму, використовуючи різні методи дослідження, аналізувати одержані результати, обґрунтовувати методичні рекомендації. Працюючи над текстом викладу, здобувачі вдосконалюють уміння письмового наукового мовлення, а готуючись до захисту, відпрацьовують навички робити усне повідомлення, аргументовано відстоювати свою думку.

У методичних рекомендаціях описано вимоги до виконання кваліфікаційної роботи, структурні компоненти, методи і методики дослідження, правила оформлення, порядок захисту дослідницької роботи, критерії оцінювання. Вони також містять додатки, в яких пропонуються зразки оформлення титульного аркушу, змісту роботи, наводяться правила опису оформлення бібліографічних джерел, зразки рецензії та відгуку і таке ін.

Рекомендації призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою Психологія, а також для тих, хто хоче підвищити культуру своєї наукової діяльності.

1. Загальні положення

1.1. Даний посібник розроблено на основі Положення про кваліфікаційні роботи у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Він регулює перебіг, умови написання кваліфікаційних робіт згідно ОП «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти і процес їх захисту на факультеті гуманітарної та економічної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

1.2. Кваліфікаційну роботу виконують протягом семестру й захищають на завершальному етапі навчання. Вона є самостійним науковим дослідженням, що здійснюється під керівництвом наукового керівника (із залученням наукових консультантів), оформлюється згідно з вимогами, що висуваються до робіт такого рівня, повинна бути написана державною мовою. Підготовка кваліфікаційної роботи має на меті розвинути навички самостійної роботи здобувачів щодо оволодіння методикою наукового дослідження.

1.3. Результати наукової роботи повинні бути апробовані у вигляді публікацій у періодичних виданнях та наукових збірках, доповідей на науково-практичних конференціях тощо.

2. Вимоги до виконання кваліфікаційної роботи

2.1. Кваліфікаційна робота вимагає від здобувачів наукового підходу до вирішення актуальних проблем, навичок критичного аналізу літературних джерел, обробки статистичного матеріалу; прийняття оптимальних рішень щодо проблеми, порушеної у науковому дослідженні за допомогою інформаційних технологій; формування висновків і пропозицій, які б мали практичне застосування.

2.2. Кваліфікаційна робота передбачає застосування здобувачем набутих за період навчання теоретичних знань, навичок методичного характеру, емпіричного досвіду в процесі науково-педагогічної або практичної діяльності. Написання кваліфікаційної роботи сприяє формуванню вміння опрацювати наукову та навчальну літературу, нормативні джерела, статистичні дані з використанням сучасних інформаційних технологій; прогнозувати закономірності та тенденції, які були виявлені під час аналізу певних проблем; розробляти реальні пропозиції з питань удосконалення психологічної науки.

2.3. Кваліфікаційна робота повинна:

- бути творчою, базуватися на використанні статистичних даних і чинних нормативно-правових актів;
- відповідати вимогам логічного й чіткого викладання матеріалу, обґрунтованості й достовірності фактів;
- відбивати вміння здобувачів користуватися раціональними прийомами пошуку, відбору, обробки й систематизації інформації, можливості працювати над певним конкретним науковим завданням;

- мати практичну цінність, поєднувати теоретичне висвітлення питання теми з аналізом практики, демонструвати загальну та освітню культуру здобувачів;

- бути правильно оформленою (наявність чіткої структури, логічної завершеності, чіткого оформлення бібліографічних посилань, списку літератури).

3. Визначення тематики та призначення наукових керівників кваліфікаційних робіт

3.1. Тематика кваліфікаційних робіт визначається кафедрою психології та затверджується вченою радою факультету.

3.2. Здобувачу надається право обрати тему із переліку, наданого кафедрою, або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки. Вибір теми може ґрунтуватися на матеріалах курсових робіт, виконаних здобувачем раніше.

3.3. Теми кваліфікаційних робіт мають бути пов'язані, зазвичай, з напрямами основних науково-дослідних робіт кафедри психології або продовжувати (узагальнювати) результати дослідницької роботи їх авторів (виконання курсових робіт). До керівництва кваліфікаційними роботами залучаються доктори наук, професори або кандидати наук, доценти університету.

3.4. Персональний розподіл тем кваліфікаційних робіт з одночасним призначенням наукових керівників затверджується наказом ректора університету за поданням ради факультету.

3.5. За винятком, на підставі службової записки завідувача кафедри, узгодженої з першим проректором, у здобувача може бути замінено наукового керівника або скориговано тему кваліфікаційного дослідження.

3.6. Науковий керівник несе відповідальність за якість поданої до захисту кваліфікаційної роботи. До основних обов'язків керівника відносять такі, як:

- розробка та подання на кафедру завдань для виконання кваліфікаційної роботи;
- проведення консультацій з методики написання роботи та її змісту;
- контроль за перебігом виконання плану-графіка й своєчасним поданням роботи на кафедру;
- складання письмового відгуку про роботу.

4. Організація виконання кваліфікаційних робіт

4.1. Виконання кваліфікаційних робіт здійснюється за індивідуальними планами, схваленими кафедрою психології та затвердженими деканом факультету.

4.2. Головними етапами виконання кваліфікаційних робіт є:

- вибір теми, написання заяви (див. дод. А), отримання завдання для виконання роботи (див. дод. Б);
- добір і аналіз літератури, а також, за потреби, практичних матеріалів;
- укладання плану роботи;
- укладання плану-графіка виконання роботи;
- написання роботи;
- подання роботи науковому керівникові, отримання відгуку та усунення зазначених у ньому зауважень;
- рецензування роботи;
- подання роботи на кафедру.

4.3. Робота за однією і тією самою темою та подібними планами декількох здобувачів не дозволяється.

4.4. Здобувач зобов'язаний регулярно відвідувати консультації наукового керівника, подавати йому матеріал згідно з планом-графіком виконання роботи, узгоджувати зміст і перебіг виконання визначених у плані-графіку етапів, усувати зазначені керівником недоліки. За систематичних порушень плану-графіка підготовки кваліфікаційної роботи науковий керівник може виносити на засідання кафедри питання про припинення виконання здобувачем роботи.

4.5. Кількість кредитів та орієнтовний обсяг кваліфікаційної роботи на другому (магістерському) рівні складає 9 кредитів - до 45-65 сторінок без урахування додатків та переліку використаних джерел.

4.6. Запорукою успішного виконання кваліфікаційної роботи є добре продумана програма дослідження, що складається з двох частин – методологічної та методичної. **Методологічна** частина містить докладне, чітке й завершене визначення об'єкта, предмета й проблеми дослідження, формулювання його мети, гіпотез і конкретних завдань; **методична** – характеристику методів збирання фактичного матеріалу і способів його обробки та аналізу, опис експериментальної бази дослідження.

Кваліфікаційна робота повинна містити титульний аркуш, зміст, основну частину, список використаних джерел, додатки (за необхідністю). Кожен з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки.

На **титульному аркуші** наукової роботи міститься назва міністерства, навчального закладу, факультету, кафедри, прізвище, ім'я та по батькові автора, повна назва роботи, науковий ступінь та наукове звання наукового керівника, місто виконання і рік закінчення роботи (див. дод. В).

Слід зазначити, що назва роботи повинна бути лаконічною і відповідати суті наукової проблеми, яка вирішувалася в дослідженні. Не бажано використовувати у назві роботи ускладнену термінологію. Треба намагатися уникати назв, що починаються словами: «Дослідження...», «Вивчення...» і таке ін., у яких не відбито суті проблеми.

Зміст наукової роботи містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки),

зокрема вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел і таке ін. (див. додаток Г).

Основна частина кваліфікаційної роботи має містити: вступ; розділи наукової роботи; висновки. До обсягу основного тексту не включаються: додатки, список використаних джерел, таблиці та ілюстрації, які повністю займають площу сторінки. Загальний обсяг огляду літератури (теоретичний розділ) не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини кваліфікаційної роботи.

У **вступі** подається загальна характеристика кваліфікаційної роботи, а саме:

- *обґрунтування вибору теми дослідження* (висвітлюється зв'язок теми кваліфікаційної роботи із сучасними дослідженнями шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання). Висвітлення **актуальності** не повинно бути багатослівним: достатньо кількома реченнями висловити головне – сутність **проблеми або наукового завдання**. Основними аспектами **актуальності** психологічного дослідження, частіше за все, є такі:

1. Необхідність доповнення теоретичних відомостей про явище, що вивчається. Нові дані дозволяють прояснити природу явища в існуючих уявленнях, зняти протиріччя, що мають місце.

2. Потреба у нових фактах, які дозволяють розширити теорію і сферу її застосування.

3. Недостатність методик, що мають більш широкі можливості і ефективність психологічного впливу, навчання, тренування, реабілітації і таке ін.

4. Необхідність доповнення або переробки психологічних теорій, концепцій, рекомендацій з метою більш повного використання їх представниками інших наук і в практиці;

- *мета і завдання дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження*. **Мета** має давати уявлення про орієнтовний кінцевий результат, який викладається та обґрунтовується в роботі, й конкретизується в основних завданнях дослідження. Під час визначення мети не слід використовувати формулювання «Дослідження...», «Вивчення...», оскільки це відображає шлях досягнення, а не кінцевий результат.

Зміст і характер **завдань** залежать від специфіки роботи, але здебільшого одне із завдань передбачає вивчення природи, структури, законів функціонування або розвитку об'єкта; друге – розкриття способів його вивчення; третє – розробку практичних рекомендацій. **Визначення завдань** – це вибір шляхів і засобів досягнення мети дослідження. Він зумовлюється розподілом мети на цілі другого порядку. При цьому, під час визначення завдань, слід прагнути до розкриття якомога більшої кількості елементів явища, що вивчається. Зауважимо, що тут найчастішою помилкою є підміна викладу дослідницьких завдань описом плану майбутньої роботи. У цьому випадку завдання формулюються приблизно таким чином:

1) проаналізувати літературу з теми;

- 2) провести експеримент (обстеження);
- 3) обробити емпіричні дані;
- 4) проаналізувати отримані результати і зробити висновки. Це опис звичайної послідовності кроків наукового дослідження. Перелік завдань повинен допомагати зрозуміти характер роботи.

Об'єкт дослідження – це обраний для вивчення процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. **Предмет дослідження** – це певна частина, окремі сторони, властивості або відношення об'єкта. Об'єкт та предмет співвідносяться як загальне і часткове. Основна увага здобувача має бути спрямована саме на предмет, оскільки він визначає тему кваліфікаційної роботи, вказану на титульному аркуші як її назва. Одним із елементів методологічної частини програми дослідження є **гіпотеза**, тобто обґрунтоване припущення, що висувається для пояснення певних фактів, явищ, процесів, і потребує підтвердження або спростування;

- *методи та методики дослідження* (перераховуються використані наукові методи та методики дослідження для досягнення поставленої в роботі мети);

- *практичне значення отриманих результатів* (надаються рекомендації щодо практичного використання результатів дослідження). Воно може полягати у розробці системи психокорекційної роботи, методичних прийомів і засобів психодіагностичних процедур, практичних рекомендацій тощо;

- *апобація матеріалів дослідження* (зазначаються публікації здобувача, назви конференцій, семінарів та т.п.);

- *структура та обсяг кваліфікаційної роботи* (анонсується структура наукової роботи, зазначається обсяг основного тексту).

Орієнтовний обсяг вступу – 3-5 сторінок.

У **розділах** кваліфікаційної роботи викладаються теоретичні аспекти теми на підставі аналізу використаних публікацій, порушуються дискусійні питання, формулюється позиція автора; проводиться опис здобувачем спостережень і експериментів, методики дослідження, аналізу експериментальних результатів тощо. У кінці кожного розділу потрібно формулювати висновки, стисло викладаючи отримані теоретичні і практичні результати.

Розділи наукової роботи можуть поділятися на підрозділи (нумерація складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою), пункти (нумерація - з номера розділу, порядкового номера підрозділу і порядкового номера пункту, відокремлених крапкою), підпункти (нумерація - з номера розділу, порядкового номера підрозділу, порядкового номера пункту і порядкового номера підпункту, відокремлених крапкою). Розділи, підрозділи, пункти і підпункти нумеруються арабськими цифрами.

У **теоретичному** огляді, поданому у першому розділі роботи, слід повно і систематично відбити стан досліджуваного питання. Предметом аналізу в огляді повинні бути нові ідеї та проблеми, можливі підходи до

розв'язання цих проблем, результати попередніх досліджень з питання, якому присвячено роботу, і з суміжних питань (за необхідності), можливі шляхи вирішення задачі. Теоретичний розділ складається із декількох параграфів, кожний із яких є цілісною, завершеною частиною роботи.

Завершити аналітичний огляд питання бажано обґрунтуванням вибраного напрямку наукової або науково-практичної роботи, доведенням його переваги перед іншими можливими напрямками. Бажано завершити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення дослідження в обраній галузі.

У разі використання наукових результатів, ідей, публікацій та інших матеріалів інших авторів у тексті кваліфікаційної роботи обов'язково повинні бути посилання на публікації цих авторів. Фрагменти оприлюднених (опублікованих) текстів інших авторів (цитати) можуть включатися до наукової роботи виключно із посиланням на джерело (крім фрагментів, які не несуть самостійного змістовного навантаження).

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в наукових роботах

Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними.

Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, у тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, у тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за: »).

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

У **другому розділі**, як правило, наводяться методи вирішення завдань; надається повний перелік використаних методів та методик, їх опис, обґрунтування вибору (якщо використовуються відомі (поширені) методики немає потреби описувати ї детальню, необхідно лише навести посилання на джерела інформації або вмістити опис методик у додатку); описується обстежена вибірка (кількість, статевий склад, вікові параметри (середній вік, вік наймолодшого та найстаршого досліджуваного), інші соціально-

демографічні характеристики, але – прізвища та посади досліджуваних особистостей не зазначаються); описуються умови та процедура дослідження; детально і послідовно викладається його зміст; подається програма експериментів, розкривається їх сутність; оцінюється точність і достовірність отриманих даних; практичні результати зіставляються з теоретичними узагальненнями, а також наводяться результати математико-статистичної обробки даних.

Методи дослідження необхідно перераховувати не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно, визначаючи, що саме досліджувалось за допомогою того чи іншого методу. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та доцільності обраних методів.

Вибір методів повинен обумовлюватися, перш за все, особливостями об'єкта, предмета дослідження та його метою. Під час вибору слід враховувати можливості і обмеження кожної з батарей методик, насамперед, за точністю й надійністю фіксації вираження властивостей, що досліджуються. Для вивчення будь-якого психічного явища та поглиблення його розуміння необхідно, щоб в отриманих даних воно було представлено в якісних та кількісних характеристиках, у зіставленні актуального статусу та загальних тенденцій розвитку.

Для досягнення поставленої у кваліфікаційній роботі мети рекомендується використовувати **не менше 3** психодіагностичних методик. Безумовно, слід віддавати перевагу тим методикам, які достатньо повно описані в керівництві щодо їх застосування: мають наведену достатньо розгорнуту інтерпретацію шкал, описану апробацію методики, рекомендації відносно форми та змісту висновків. Методика обов'язково повинна пройти повну психометричну перевірку. Доцільно користуватися вказівками, складеними автором методики або психологами, які мають тривалий особистий досвід роботи з методикою.

Інколи психолог-дослідник стикається з тим, що необхідних для задуманого дослідження методик, досить відпрацьованих і перевірених, не існує, і тоді вибираються ті методики, які перебувають ще на стадії вдосконалення. Але в цьому випадку треба вирішувати самотійно, що потребує додаткового часу та зусиль.

Складати набір методик доцільно за принципом додатковості. Дані якісного і кількісного характеру, суб'єктивні і об'єктивні показники повинні взаємодоповнюватися. Використання методик, що дозволяють отримати результати якісного характеру, і методик, які дозволяють отримати дані кількісного характеру, полегшує інтерпретацію. Нерідко складно, особливо на перших кроках, аналізувати та інтерпретувати результати, отримані за допомогою проєктивних методик, що надають інформацію якісного характеру. Значно легше почати наукову роботу з накопичення емпіричного матеріалу, який має кількісні показники. Часто найбільш цікавими і обґрунтованими сприймаються дослідження, в яких використані відомі, досить поширені, а також нові оригінальні методики.

Поставлена мета і дослідницькі завдання зумовлюють склад та обсяг вибірки. Досить часто порівнюються групи за віковим, статевим складом, стажем роботи. У більшості випадків для виявлення відмінностей на достатньо значущому рівні сумарний об'єм експериментальної і контрольної груп повинен бути **не менш 50 досліджуваних**, за умов приблизно рівної кількості осіб в групах. Отже, склад експериментальної та контрольної груп повинен бути приблизно однаковим – до 25 досліджуваних у кожній групі. Це обумовлено тим, що саме при такій чисельності досліджуваних виконується закон нормального розподілу даних, відповідно до якого середні показники у вибірці трапляються значно частіше порівняно із незначною представленістю низьких та високих показників. Саме така картина представленості показників за рівнями вираженості спостерігається у всій генеральній сукупності, тобто у всій множинності об'єктів, відповідно до якої сформульована досліджувана гіпотеза.

Якщо в дослідженні перевіряється гіпотеза стосовно сили й спрямованості зв'язків між психічними властивостями або утвореннями, що вивчаються у досліджуваних конкретної категорії, то бажано організувати вибірку чисельністю **до 30-35 осіб**. Саме така кількість досліджуваних дозволяє отримати статистично достовірні результати.

Слід пам'ятати, що в ході первинної обробки даних деяка кількість протоколів (заповнених листів для відповідей) може бути вилучена з подальшого аналізу (наприклад, немає відповідей на всі запитання, є записи, не передбачені інструкцією, за характером відповідей видно, що досліджуваний неправильно зрозумів інструкцію і т. ін.). Звичайно, забракованих протоколів може і не виявитися, але краще відразу обстежити досліджуваних приблизно на 10% більше мінімально необхідного обсягу, ніж потім добирати вибірку.

Дуже важливо розуміти, що під час виконання кваліфікаційної роботи недостатньо демонструвати вміння в організації та проведенні експерименту або психодіагностичного обстеження, обробляти протоколи, обчислювати шкальні оцінки, складати таблиці, діаграми тощо. Необхідно показати здатність формулювати за результатами роботи повноцінні висновки. Для цього потрібна доказова база, яка у емпіричному дослідженні може бути отримана тільки на адекватній і репрезентативній вибірці.

На етапі підготовки до емпіричного збору даних важливо ретельно спланувати всю дослідницьку ситуацію, для чого при плануванні дослідження необхідно заздалегідь узгодити майбутню роботу з науковим керівником. Зазвичай, послідовність роботи з учасниками дослідження така:

- пояснити мету проведення дослідження, намагаючись уникати небажаної корекції мотивів респондентів;
- відтворити, бажано з пам'яті, інструкції (якщо не заплановано інструктувати досліджуваних письмово);
- навести приклади і в разі необхідності дати виконати пробні завдання;
- перевірити правильність сприйняття інструкції досліджуваними;

- ознайомити учасників дослідження з особливостями поведінки під час обстеження;
- попросити зазначити соціально-демографічні відомості;
- відповісти на запитання, що виникли в учасників дослідження;
- провести обстеження;
- під час роботи стежити за дотриманнями правил.
- після закінчення обстеження зібрати тестові матеріали і опитувальні листи.

Наступним етапом після збору даних є кількісна та якісна обробка даних.

Серед найпопулярніших методів обробки даних виступають кореляційний аналіз, що здійснюється за допомогою коефіцієнту кореляції для метричних даних *r-Пірсона* та метод порівняння незалежних вибірок за рівнем вираженості ознаки *t-Стюдента*. Відповідно до логіки дослідження, здобувачі можуть використовувати й інші методи математико-статистичної обробки даних (див.: Гульбс О.А., Логвінова Д.В. Математичні методи у психології. Краматорськ: ПВНЗ «Краматорський економіко-гуманітарний інститут», 2013. 190 с.).

Під час опису статистичних даних у тексті роботи обчислення й формули не подаються. Вказуються лише назви статистичних критеріїв і готові їхні значення. Обов'язково описуються результати перевірки готових показників на статистичну значущість ($p \leq 0,05$; $p \leq 0,01$; $p \leq 0,001$).

Інтерпретація отриманих статистичних показників міститься у переході від оперування числами до оперування психологічними поняттями. Кожний математичний показник, одержаний у дослідженні має певний психологічний сенс. Тому якісний аналіз даних повинен бути глибоко продуманим, логічним і конкретним. Констатація фактів, що були виявлені у дослідженні, повинна здійснюватися обережно; формулювання повинні бути ретельно зваженими.

При оформленні кваліфікаційної роботи особливу увагу слід звернути на **засоби унаочнення інформації**. Подання наочної інформації може сприяти переходу осмислення отриманих результатів на новий рівень. До найбільш поширених засобів унаочнення належать різні види діаграм, схем, таблиць, малюнків. Запис результатів вимірювань бажано проводити у вигляді таблиць, які відрізняються компактністю та простотою до читання. Діаграми використовуються, головним чином, для ілюстрації співвідношення між величинами. Це спосіб графічного зображення величин за допомогою фігур (секторів, стовпчиків тощо), площі яких пропорційні цим величинам.

Суміщені діаграми дозволяють в одному полі об'єднати дві діаграми, що мають однакові відмітки на осі абсцис, але різний розмах варіювання величин ознак, відображених на осі ординат.

Гістограма (стовпчаста діаграма) – графічне подання щільності розподілу (частотного розподілу), при якому число отриманих випадків зображується у вигляді вертикальних стовпчиків. На осі абсцис відкладають значення досліджуваної величини, а на осі ординат – її частотність (тобто,

кількість спостережень, що припадає на кожне значення досліджуваної властивості).

Графіки використовують при потребі відобразити загальний характер функційної залежності. У порівнянні з таблицями, шкали і графіки дають більше можливостей виконувати операції інтерполювання, прогнозувати будь-які величини.

Під час побудови діаграм (графіків) доцільно скористатися такими рекомендаціями:

1. Діаграми повинні включати всі необхідні позначення, щоб бути зрозумілими самі собою, хоча, при цьому, діаграми і текст – взаємодоповнюючі компоненти.

2. На одній діаграмі слід розташовувати не більше чотирьох кривих, щоб уникнути плутанини.

3. Надписи на осях діаграм потрібно розміщувати внизу і ліворуч.

4. Лінії на графіках повинні бути різні за товщиною в залежності від їх важливості.

Діаграми і профілі використовують для ілюстрації результатів діагностики з використанням багатопараметричних тестів або тестових наборів. Як правило, профіль утворює ламана лінія, що з'єднує відмітки значень за окремими шкалами методики. Доцільно робити розриви в лінії, щоб шкали різного призначення були розділені і у візуальній формі.

Кожну подану у роботі ілюстрацію слід описати і охарактеризувати.

У **другому розділі** необхідно також представити розроблену психокорекційну програму. Психокорекційна програма - це система психокорекційних заходів, спрямованих на виправлення відхилень у розвитку особистості. При складанні психокорекційної програми необхідно враховувати наступні моменти:

- визначити назву програми;
- чітко сформулювати основну мету психокорекційної роботи;
- виділити коло задач, які повинні конкретизувати основну мету;
- вибрати стратегію і тактику проведення психокорекційної роботи.

Стратегія діяльності визначається як підхід до організації психологом своєї професійної діяльності, індивідуальний стиль спеціаліста, що відбивається у мотивах, постановці цілей, тактиках реалізації та емоційному підкріпленні при розв'язанні психологічних проблем. Наприклад: визначається група теоретико-орієнтованих стратегій (гуманістична стратегія, стратегія формування життєвої перспективи); група парадигмальних стратегій (стратегія самовдосконалення, розвивальна стратегія); група організаційно-методичних стратегій (репродуктивна стратегія, продуктивна стратегія); група технологічних стратегій (стратегія мотивування, стратегія взаємодії).

Тактика – це поєднання певних конкретних дій, операцій, прийомів індивідуальної та групової роботи, спрямованих і підпорядкованих певній стратегії діяльності. У психокорекційній роботі здобувача повинні бути виокремлені такі моменти, як:

- визначення форми роботи (індивідуальна, групова, змішана) з клієнтом;
- підбір відповідних методів та технік з урахуванням вікових, інтелектуальних і фізичних можливостей особистості.
- визначення загального часу, необхідного для реалізації психокорекційної програми;
- зазначення про частоту зустрічей з клієнтом (щоденно, 1 раз на тиждень, 2 рази на тиждень);
- визначення тривалості кожного психокорекційного заняття (від 10-15 хвилин до 1,5- 2 години);
- розробка змісту психокорекційних занять з урахуванням структури дефекту та індивідуально-психологічних особливостей особистості, розвитку провідного виду діяльності. (Зміст програми подати в Додатку).

Приклад:

Заняття №1

Мета заняття:

Вправа №1 « Успіх у минулому»

Мета:

Обладнання, матеріали:

Інструкція або процедура проведення вправи:

Запропонувати форму участі батьків та інших осіб в психокорекційному процесі.

У кінці другого розділу подається висновок з узагальненням отриманих результатів дослідження.

Висновки мають містити стислий виклад результатів вирішення наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу, оцінок та узагальнень. Необхідно підкреслити їх самостійність, теоретичне та (або) прикладне значення, акцентувавши увагу на кількісних і якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів та надати рекомендації щодо їх використання.

Обсяг висновків може бути різним, але оптимальною кількістю є 5-7 пунктів. У першому слід коротко оцінити стан питання, далі – розкрити методи вирішення поставленої в роботі проблеми, подати їх практичний аналіз. Висновки повинні містити оцінку відповідності результатів поставленим завданням дослідження та оцінку просування у вирішенні проблеми. Отже, рішення кожного з перерахованих у вступі завдань має бути певним чином відображено у висновках.

Слід пам'ятати, що висновки – це не перелік того, що зроблено, не організаційні підсумки, а теоретичні твердження, що виражають у короткій формі змістові підсумки дослідження, стисло відображають те нове, що отримав автор особисто. Найчастіша помилка полягає в тому, що до висновків включаються загальноприйняті в психологічній науці положення, які вже не потребують доказів. Ще однією поширеною помилкою є використання невиправдано широких формулювань, тоді як висновки мають бути конкретними: докладний опис сфери дії виявлених характеристик,

вказівка на категорію людей (вік, стать, рівень освіти, стан здоров'я, психічний стан тощо), до яких можуть бути застосовані виявлені закономірності. Це не зменшить значущість висновків, а, навпаки, зробить їх більш точними, вагомими.

Наступною частиною роботи є **список використаних джерел** (30-50 найменувань), що включає всі публікації (наукову літературу й матеріали періодичних видань, практичні матеріали), на які є хоча б одне посилання в тексті, а також ті, з яким здобувач ознайомився в ході виконання роботи. Список використаних джерел формується здобувачем за його вибором одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (більш доцільний спосіб);
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних джерел може оформлятися здобувачем за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій (див. дод. Д).

Для унаочнення практичної частини наукової роботи можуть бути оформлені **додатки**. Кожен додаток слід починати з нової сторінки, друкуючи його заголовок угорі малими літерами з першої великої симетрично тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком маленькими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що його позначає. Додатки слід позначити послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б тощо.

У додатки виноситься допоміжний матеріал, який заважає стрункості викладу основної частини роботи, захаращує текст. Таким матеріалом є: описи апаратури і приладів, застосованих при проведенні експериментів; таблиці допоміжних даних; проміжні формули і розрахунки; протоколи дослідів; інструкції, обсяг яких перевищує один-два абзаци; методики та ілюстрації допоміжного характеру тощо. Інструкції та методики дослідження (якщо вони не є загальновідомими), оригінали найбільш цікавих або типових протоколів досліджуваних, психокорекційну програму великого обсягу теж доцільно винести в додатки. Додатки необхідно розташовувати в порядку появи посилань на них в тексті основної частини. Вони повинні мати спільну з рештою наукової роботи наскрізну нумерацію сторінок.

4.7. Кваліфікаційну роботу слід друкувати на одній стороні аркуша формату А4 за допомогою комп'ютера з використанням шрифту Times New Roman текстового редактора Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Друкуючи текст роботи, необхідно залишати береги таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм. Кількість рядків на аркуші повинна бути 29-30. Заголовки структурних

частин магістерської роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» потрібно друкувати великими літерами симетрично до тексту, причому кожен структурну частину роботи слід починати з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять (якщо заголовок складається з двох або більш речень, то їх розділяють крапкою). Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту, в кінці ставиться крапка. Відстань між заголовком розділу (підрозділу) та текстом повинна дорівнювати 3-4-ом інтервалам.

Для **нумерації** сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, ілюстрацій та таблиць слід використовувати арабські цифри. Першою сторінкою роботи вважається титульний аркуш, хоча на ньому номер сторінки не друкується, а на наступних сторінках номер слід проставляти у правому верхньому куті без крапки в кінці, починаючи зі «ВСТУПУ». Номер розділу потрібно позначати після слова «РОЗДІЛ» (після номера крапку не ставлять), а потім друкувати його заголовок. Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу, наприклад, 1.3. – третій підрозділ першого розділу. Заголовок підрозділу друкується після номера в тому ж рядку.

Посилання на публікацію проставляють в квадратних дужках після згадування про неї в тексті кваліфікаційної роботи, наприклад [1], [1; 6], де цифри 1 і 6 відповідають порядку номеру праці або джерела у Списку використаних джерел. Якщо посилання на джерела підряд з 1 по 6, тоді [1-6]. Посилання на конкретні сторінки необхідно наводити після номера джерела через кому (наприклад, [27, с. 354]). Посилання у тексті зазвичай робиться в кінці речення.

Посилаючись у тексті на таблиці, ілюстрації, додатки слід використовувати формулювання типу: «відповідно до даних табл. 2.5», (табл. 2.2), «за даними рис.1.3.», (рис. 1.4.), «у відповідності з дод. А»; посилання на формули беруться в дужки, наприклад, «..згідно формули (2.3)».

Ілюстрації (графіки, схеми і т. ін.) та **таблиці** необхідно подавати безпосередньо після першого згадування про них у тексті таким чином, щоб їх можна було читати фронтально або з поворотом за годинниковою стрілкою. Якщо розмір ілюстрації або малюнка більше формату А4, то його краще розмістити у додатках.

Ілюстрації потрібно позначати «Рис.» або «Мал.» та нумерувати послідовно в межах розділу: номер ілюстрації складається з номера РОЗДІЛУ і порядкового номера ілюстрації, наприклад, рис.1.2. – другий рисунок першого розділу. Номер та назва ілюстрації розміщуються безпосередньо під нею. При необхідності під назвою ілюстрації розміщують експлікацію. Наприклад:

Рис.3.2. Міра задоволення основних потреб.

1. Матеріальні потреби.
2. Потреби в безпеці.

3. Соціальні (міжособистісні) потреби.
4. Потреби у визначенні.
5. Потреби в самоактуалізації.

Не варто посилення на ілюстрацію оформлювати як самостійну фразу, наприклад, «усереднений профіль за методикою FPI подано на рис.3.1.», доцільніше використовувати такі звороти: «(див. рис.3.1.)», «як видно з рис.3.1.», «як відображено на рис.3.1.».

Таблиці нумеруються за тими ж правилами, що й ілюстрації, наприклад: Таблиця 1.2 – друга таблиця першого розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розмішують напис «Таблиця» із зазначенням її номера, крапка в кінці не ставиться. Кожна таблиця повинна мати назву, яку друкують симетрично до тексту над таблицею .

При переносі частини таблиці на інший аркуш пишуть слова «Продовження табл.» й указують її номер, наприклад: «Продовження табл. 1.2». Якщо головка таблиці громіздка, то при перенесенні таблиці її можна не повторювати на другому аркуші, а пронумерувати графи й повторити лише нумерацію.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих літер, якщо вони самостійні; ділити головки таблиці по діагоналі не можна; графа з порядковими номерами рядків до таблиці не включається.

Приклад побудови таблиці

Таблиця 1.2

Голов-ка						Заголовки граф
						Підзаголовки граф
Рядки						
	Боковик	Графи (колонки)				

(заголовки рядків)

За логікою побудови таблиці позначення тих предметів, які в ній характеризуються (предмет або логічний суб'єкт), розмішують у боковику, головці, або в них обох. Кожен заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожен заголовок у боковику – всіх даних цього рядка. Боковик, як і головка, вимагає лаконічності. Якщо цифрові або інші дані в рядку таблиці відсутні, то в ньому ставлять прочерк.

4.8. Завершена й підписана здобувачем робота разом з відгуком наукового керівника (див. дод. Е) в установлений термін (**не пізніше 4-х тижнів до захисту**) подається на кафедру, на якій реалізується підготовка

освітньої програми, і реєструється в спеціальному журналі.

4.9. Кваліфікаційні роботи здобувачів, на етапі допуску до захисту, в обов'язковому порядку підлягають перевірці на наявність ознак збігів/ідентичності/схожості.

На факультеті наказом ректора університету на основі рішення вченої ради факультету та службової записки від декану факультету створено комісію з питань етики та академічної доброчесності факультету, яка формується з числа провідних науково-педагогічних працівників факультету та представників студентського самоврядування факультету.

Допускається залучення до діяльності комісії факультету представників науково-педагогічної громадськості, які не є співробітниками факультету.

Комісія факультету здійснює свої повноваження на основі принципів незалежності, неупередженості, академічної чесності та прозорості.

Комісія факультету на основі аналізу результатів автоматизованого пошуку текстових запозичень (програмними продуктами організацій, з якими ДДПУ підписав договір про співпрацю) приймає рішення щодо наявності ознак збігів / ідентичності / схожості в кваліфікаційних роботах.

Комісія факультету надає довідку встановленого зразка, яка підписується головою та секретарем комісії факультету, і долучається до кваліфікаційної роботи як обов'язковий документ. Забороняється рекомендація до захисту кваліфікаційних робіт без висновків комісії факультету.

У випадку встановлення факту наявності ознак збігів/ідентичності/схожості у кваліфікаційній роботі:

- менше 25% – здобувач допускається до захисту;
- від 25% до 50% – кваліфікаційна робота може бути доопрацьована автором у тижневий термін;
- більше 50% – здобувач не допускається до захисту і за порушення академічної доброчесності підлягає відрахуванню з університету з правом поновлення на атестацію в наступному навчальному році для повторного захисту кваліфікаційної роботи без зміни наукового керівника.

Відповідальність за наявність ознак збігів/ідентичності/схожості у кваліфікаційних роботах здобувачів лежить на авторах цих робіт, наукових керівниках та завідувачах відповідних кафедр. У випадку виявлення системних фактів наявності ознак збігів/ідентичності/схожості в кваліфікаційних роботах наукові керівники, під керівництвом яких виконуються такі роботи, повинні бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності, у тому числі позбавлення права здійснювати керівництво кваліфікаційними роботами терміном до 3-х років.

4.10. Керівник визначає зовнішніх рецензентів із числа професорсько-викладацького складу інших кафедр університету, інших вищих навчальних закладів чи провідних спеціалістів-практиків і скеровує їм кваліфікаційні роботи.

4.11. Кваліфікаційні роботи подають на розгляд атестаційній комісії за десять днів до захисту після попереднього обговорення й прийняття

відповідної рекомендації до захисту на засіданнях кафедр.

4.12. Після прийняття рішення про допуск кваліфікаційних робіт до захисту вивішується оголошення з повідомленням про дату проведення відкритого засідання атестаційної комісії із зазначенням прізвищ здобувачів, їх наукових керівників та тем кваліфікаційних робіт, що захищатимуться.

4.13. Протягом тижня перед захистом кваліфікаційних робіт з ними можуть ознайомитися на відповідних кафедрах усі охочі.

4.14. Зі змістом рецензій (див. додаток Ж) здобувач повинен ознайомитися за сім днів до захисту.

4.15. Внесення змін до роботи після отримання рецензії не допускається.

5. Порядок проведення атестації у формі захисту кваліфікаційної роботи

5.1. Попередній захист кваліфікаційної роботи – презентація роботи перед членами кафедри психології, на якій реалізується освітня програма, відбувається не менше як за два тижні до атестації з метою контролю дотримання здобувачами вищої освіти індивідуальних календарних планів підготовки кваліфікаційних робіт та визначення рівня їхньої готовності, а також ознайомлення здобувачів вищої освіти з правилами та регламентом проведення основного захисту.

На підставі попереднього захисту завідувач кафедри психології/гарант освітньої програми виносить рішення про допуск/недопуск роботи до захисту, яка повинна бути надана на кафедру в остаточному варіанті в термін не менше ніж один тиждень до дня захисту.

Рецензування кваліфікаційної роботи доручають висококваліфікованим науковим, науково-педагогічним працівникам, стейкхолдерам установ та організацій. Склад рецензентів затверджується завідувачем кафедри психології, на якій реалізується освітня програма. Рецензія повинна містити рекомендовану оцінку кваліфікаційної роботи за встановленою в ДДПУ шкалою оцінювання знань.

У разі негативного відгуку наукового керівника або негативної рецензії рішення про допуск/недопуск роботи до захисту ухвалюється кафедрою психології, на якій реалізується освітня програма, за результатами попереднього захисту.

5.2. Захист кваліфікаційної роботи здійснюється в ДДПУ публічно. У випадках, коли тематика кваліфікаційних робіт становить науково-теоретичну або практичну цінність для організацій, захист може проходити на їх базі з дотриманням усіх вимог щодо процедури захисту.

Тривалість захисту однієї кваліфікаційної роботи, зазвичай, не повинна перевищувати 30 хвилин. Для висвітлення змісту кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти надається слово для доповіді тривалістю 7-10 хвилин. Доповідь повинна супроводжуватись презентацією (8-10 слайдів). Після доповіді здобувач вищої освіти відповідає на запитання, які виникли у членів

атестаційної комісії. Ці запитання можуть стосуватися як теми виконаної роботи, так і бути загальними в межах освітньо-професійної програми здобувача вищої освіти. З дозволу голови атестаційної комісії запитання можуть ставити всі присутні на захисті.

Після відповідей здобувача вищої освіти комісія заслуховує відгук наукового керівника та рецензію (оголошуються особисто за їх присутності або секретарем комісії). Завершується захист відповіддю здобувача вищої освіти на висловлені у відгуку і рецензії зауваження за потреби.

6. Результати захисту кваліфікаційної роботи

6.1. Оцінювання захисту кваліфікаційної роботи здійснюється в порядку, що регулюється нормативною документацією ДДПУ:

- за національною п'ятибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»);
- за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
26 – 59 балів	незадовільно
0 – 25 балів	неприйнятно

6.2. Для визначення критеріїв оцінювання кваліфікаційної роботи потрібно зважати на такі загальні положення:

оцінки «відмінно» (90-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував всебічні, систематичні дослідницькі аналітичні навички, уміння без похибок виконувати завдання, сформульовані керівником, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану планом написання кваліфікаційної роботи, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні дослідницьких аналітичних навичок;

оцінки «добре» (75-89 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував ретельні дослідницькі аналітичні навички, успішно виконав передбачені планом написання кваліфікаційної роботи завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану для написання роботи, продемонстрував систему засвоєних знань з дисциплін та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої професійної діяльності;

оцінки «задовільно» (60-74 бали) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував дослідницькі аналітичні навички в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з

виконанням завдань, передбачених планом написання кваліфікаційної роботи, але припустився помилок, хоча має потрібні знання для їх усунення;

оцінка «незадовільно» (26-59 балів) виставляється здобувачу вищої освіти, який має прогалини в знаннях основного матеріалу, припустився принципових помилок при виконанні завдань, передбачених планом написання кваліфікаційної роботи або плагіат фрагментів роботи становить від 25% до 50%, він не може продовжувати навчання /або приступити до професійної діяльності без доопрацювання кваліфікаційної роботи та повторного захисту її наступного року (без зміни наукового керівника);

оцінка «неприйнятно» (0-25 балів) виставляється здобувачу вищої освіти, який надав для перевірки кваліфікаційну роботу, що не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, або плагіат становить вище 50%, зі значними відхиленнями роботи.

У разі отримання оцінки «неприйнятно» здобувач має право на написання іншої кваліфікаційної роботи за новою темою, з обов'язковим проходженням повторного курсу у продовж терміну, потрібного для створення такої роботи.

6.3. У випадку, коли захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, комісія ухвалює рішення про неатестацію здобувача вищої освіти, про що свідчить відповідний запис у протоколі засідання.

Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку під час захисту кваліфікаційної роботи, відраховується з ДДПУ як не атестований. Йому видається академічна довідка встановленого зразка. Повторний захист кваліфікаційної роботи є можливим лише на наступний рік після виконання визначених умов (проходження повторного курсу навчання, доопрацювання або написання нової кваліфікаційної роботи).

6.4. Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки є не припустимим.

7. Оскарження результатів захисту кваліфікаційної роботи

7.1. Здобувачі вищої освіти, які не згодні з отриманою оцінкою, мають право у день захисту кваліфікаційної роботи подати апеляційну скаргу до апеляційної комісії.

7.2. Апеляція має бути розглянута на засіданні апеляційної комісії не пізніше наступного дня після її подання. Здобувачі вищої освіти, які подали апеляцію, має право бути присутніми під час розгляду поданої ними заяви.

Порядок подання апеляції, затвердження складу апеляційної комісії та визначення результатів висвітлено в Положенні про апеляційну комісію ДДПУ.

8. Зберігання та використання кваліфікаційних робіт

8.1. Після захисту кваліфікаційної роботи та їх електронні варіанти зберігаються в бібліотеці університету протягом п'яти років в умовах, які виключають можливість їх втрати або плагіату.

8.2. Результати досліджень, виконаних авторами кваліфікаційних робіт, можуть використовуватися в навчальному процесі та науковій роботі з обов'язковим дотриманням авторського права.

8.3. За запитом установ чи організацій ректор університету (перший проректор) має право дозволити копіювання кваліфікаційних робіт. За наявності в роботі винаходів або раціоналізаторських пропозицій дозвіл на зняття копії видається тільки після оформлення відповідного замовлення на авторські права.

8.4. Кваліфікаційні роботи, які мають вагоме науково-практичне значення, можуть бути рекомендовані для опублікування у вигляді окремих навчальних посібників.

8.5. Згідно з нормативними документами після закінчення терміну зберігання кваліфікаційних робіт комісія, яка створюється наказом ректора університету, приймає рішення про списання робіт (списання кваліфікаційних робіт оформляється відповідним актом).

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок заяви щодо затвердження теми й керівника кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри психології
професору, кандидату психологічних наук

Мелоян А.Е.

Здобувача магістерського рівня вищої освіти,
Спеціальності 053 Психологія,
ОПП Психологія
(прізвище, ім'я, по батькові)

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи

та наукового керівника _____.

“ _____ ” _____ 20_____ р.

(підпис)

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 053 Психологія

Освітньо-професійна програма Психологія

ПЛАН-ГРАФІК

виконання кваліфікаційної роботи

Тема кваліфікаційної роботи: _____

Здобувач _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

№ № з/п	Розділи, підрозділи та їх зміст	Термін виконання	Відмітка наукового керівника про виконання

Підпис здобувача _____

Підпис наукового керівника _____

Додаток В

Зразок оформлення титульного аркушу кваліфікаційної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра психології**

Допущено до захисту

«_____» 2022 р.

зав. кафедри психології

_____ проф. Мелоян А.Е.

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СМИСЛОЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ
ТА МІЖСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ У МАЙБУТНІХ
ПСИХОЛОГІВ**

Кваліфікаційна робота

здобувача другого (магістерського)

рівня вищої освіти

спеціальності 053 Психологія

денної (заочної) форми навчання

Іванової Ольги Сергіївни

Науковий керівник:

канд. психол. наук,

професор /доцент ПІБ

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. НАЗВА.....

1.1. Назва.....

1.2. Назва.....

1.3. Назва.....

Висновки до першого розділу.....

РОЗДІЛ 2. НАЗВА.....

2.1. Назва.....

2.2. Назва.....

2.3. Назва.....

Висновки до другого розділу.....

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....

Додаток Д

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	1. Андріяш В. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с. 2. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.
Два автори	Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 130 с. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.
Три автори	1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с. 2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: монографія. Харків: ХНПУ, 2015. 338 с.
Чотири і більше авторів	1. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с. 2. Основи охорони праці: підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2016. 264 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінальновиконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.
Без автора	1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ: Смолоскип, 2016. 904 с. 2. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін.; НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. 2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с.
Частина видання	
Книги	1. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.

	2. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць</i> . Київ, 2009. С. 195–197.
--	--

Продовження додатку Д

Тези доповідей, матеріали конференцій	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932- 1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.
Статті із продовжуваних та періодичних видань	1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. <i>Збірник наукових праць «Політологічні студії»</i> . 2011. № 2. С. 54–65. 2. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i> . 2017. № 5–6. С. 48–55.
Інші видання	
Електронні ресурси	1. Влада очима історії: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі <i>Бібліотечний вісник</i> . 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).
Автореферати дисертацій	1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 Харків, 2010. 36 с.
Дисертації	1. Євдоченко О.О. Європейське бізнес-середовище в розвитку міжнародної економічної діяльності: дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2005. 235 с. 2. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.

Рекомендований перелік стилів оформлення списку наукових публікацій

1. MLA (Modern Language Association) style.
2. APA (American Psychological Association) style.
3. Chicago/Turabian style.
4. Harvard style.
5. ACS (American Chemical Society) style.
6. AIP (American Institute of Physics) style.
7. IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style.
8. Vancouver style.
9. OSCOLA.

10. APS (American Physics Society) style.

11. Springer MathPhys Style.

Додаток Е

Зразок відгуку на кваліфікаційну роботу

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу _____

факультету _____ ДДПУ м.Слов'янськ

на тему: _____

1. Самостійність у роботі над:

1) теоретичною частиною, а саме:

• при підборі літератури	часткова	повна
• при систематизація матеріалу	часткова	повна
• при формулюванні висновків	часткова	повна

2) практичною частиною, а саме

• при плануванні дослідження	часткова	повна
• при підборі методик	часткова	повна
• при кількісній обробці результатів	часткова	повна
• при якісному аналізі даних	часткова	повна

1. Систематичність консультування

- регулярно
- не регулярно
- рідко

2. Рівень пізнавального інтересу, що був проявлений при роботі

низький середній високий

3. Рівень ретельності проведення дослідження

низький середній високий

4. Рівень реалізація творчого підходу до виконання кваліфікаційної роботи

низький середній високий

Загальний професійний рівень, який обумовив готовність до успішного виконання кваліфікаційної роботи

1) Рівень знань:	низький	середній	високий
2) Рівень умінь:	низький	середній	високий
7. <u>Рівень наполегливості у реалізації ідей дослідження</u>	низький	середній	високий

Додаткові

дані _____

Зауваження та

побажання _____

Загальний

висновок _____

Науковий керівник

Зразок рецензії на кваліфікаційну роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу _____

факультету _____ ДДПУ м.Слов'янськ

на тему: _____

Обґрунтування актуальності дослідження

часткова

повна

Формулювання мети:

• чіткість формулювання	чітко	не чітко
• адекватність темі та предмету дослідження	адекватно	не адекватно
• коректність формулювання	коректно	не коректно

Формулювання завдань дослідження:

• чіткість формулювання	чітко	не чітко
• адекватність меті	адекватно	не адекватно
• коректність формулювання	коректно	не коректно

Об'єкт

• коректність формулювання	коректно	не коректно

Предмет

• коректність формулювання	коректно	не коректно

Методи:

• адекватність переліку завдань дослідженню	адекватні	не адекватні
• конкретність	конкретні	не конкретні
• адекватність меті дослідження	адекватні	не адекватні

Теорія

• структурованість	структурована	недостатньо структурована	
• послідовність викладання	послідовно	недостатньо послідовно	
• узагальнення	на достатньому рівні	на не достатньому рівні	відсутні
• якість висновків	висока	середня	низька

Практична частина

- обґрунтування методики дослідження

повне

не повне

відсутнє

- опис категорій досліджуваних

повний

не повний

відсутній

- опис перебігу дослідження

повний

не повний

відсутній

- кількісний аналіз результатів

повний

не повний

відсутній

- якісний аналіз результатів

повний

не повний

відсутній

Висновки

- повнота

повною мірою відповідають завданням дослідження

не повною мірою відповідають завданням дослідження

- адекватність меті дослідження

адекватні

не адекватні

Оформлення

загалом відповідає вимогам до оформлення кваліфікаційних робіт

не повною мірою відповідає

не відповідає

Додаткові дані _____

Зауваження та побажання _____

Загальний висновок _____

Рецензент